

prima instanță: N. Arabaji
instanța de apel: S. Arnaut,
B. Bîrcă, T. Pelin

dosarul nr. 2ra-2369/14

DECIZIE

01 octombrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul – Valeriu Doagă
Judecătorii - Ala Cobăneanu, Sveatoslav Moldovan
Vera Macinskaia, Maria Ghervas

examinând recursul declarat de Barbăscumpă Nicolae, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Barbăscumpă Nicolae împotriva Ministerului Finanțelor, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și instanțelor judecătorești, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 martie 2014,

c o n s t a t ă

La 05.10.2013 Barbăscumpă Nicolae s-a adresat cu cererea de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la recuperarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii Barbăscumpă Nicolae a menționat că, prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, Galeru Vitalie din 11 mai 2010, s-a dispus începerea urmăririi penale pe faptul abuzului de serviciu, comis de directorul societății comerciale „Ialoveni Gaz” societate cu răspundere limitată Nicolae Barbăscumpă, manifestat prin folosirea intenționată a situației de serviciu în interes personal, prin cauzarea de urmări grave intereselor ocrotite de lege ale persoanei juridice, conform elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute în art.335 alin. (3), lit. a) din Codul Penal.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, Galeru Vitalie, din 30

septembrie 2010 s-a dispus „începerea urmăririi penale pe faptul cauzării de daune materiale societății comerciale „Ialoveni Gaz” societate cu răspundere limitată, prin abuz de încredere de către directorul Nicolae Barbăscumpă.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, Galeru Vitalie, din 30 septembrie 2010 s-a dispus „conexarea cauzei penale nr.2010978225 cu cauza penală nr.2010978131 atribuindu-i numărul 2010978131” (cauza penală nr. 1-183/11, f.d. 161-162, vol.III).

Potrivit procesul-verbal din 20.04.2011, Barbăscumpă Nicolae a fost recunoscut și audiat în calitate de bănuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 196 alin.(4) din Codul Penal.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, Galeru Vitalie din 20.04.2011, Barbăscumpă Nicolae a fost pus sub învinuire în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 196 alin.(4) din Codul Penal.

Prin sentința Judecătorei Ialoveni din 08.12.2011, în legătură cu existența hotărîrii organului de urmărire penală asupra aceeași persoane pentru aceeași faptă de refuz în începerea urmăririi penale, procesul penal în privința lui Barbăscumpă Nicolae a fost încetat.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15.02.2012 s-a respins ca nefondat recursul declarat de către procurorul în Procuratura Anticorupție, Adrian Popescu împotriva sentinței Judecătorei Ialoveni din 08.12.2011.

Totodată, prin ordonanța procurorului în Procuratura raionului Ialoveni, Ion Pîrvu, din 31.12.2010 s-a dispus refuzul în începerea urmăririi penale pe același fapt privind legalitatea și necesitatea construcției de către societatea comercială „Ialoveni Gaz” societate cu răspundere limitată, începînd cu anul 2008 sub conducerea directorului Barbăscumpă Nicolae a unui poligon de instruire și adăpost apărare civilă.

Conform ordonanței procurorului General Adjunct, Igor Serbinov, din 01.02.2012 s-a dispus anularea ordonanței de neîncepere a urmăririi penale din 31.12.2010, emisă de procurorul în Procuratura r-lui Ialoveni, I. Pîrvu, fiind refuzat în pornirea urmăririi penale în privința lui Nicolae Barbăscumpă, pe faptul cauzării societății comerciale „Ialoveni Gaz” societate cu răspundere limitată a unui prejudiciu în valoare de 609766,00 lei în rezultatul construirii poligonului de instruire a lucrătorilor ce se ocupă de deservirea sistemelor de gaze, pe motiv că există circumstanțe prevăzute de lege, care exclud urmărirea penală și anume imposibilitatea dublei urmăririi pentru aceeași faptă.

Solicită Barbăscumpă Nicolae încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor suma de 50000 lei cu titlul de reparare a prejudiciului moral și suma de 12000 lei cu titlul de reparare a prejudiciului material.

Prin hotărîrea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 30 septembrie 2013 acțiunea înaintată de Barbăscumpă Nicolae s-a admis parțial, s-a dispus încasarea din bugetul de Stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui

Barbăscumpă Nicolae suma de 8000 lei cu titlu de prejudiciu moral și 12000 lei cu titlu de prejudiciu material, în total 20000 lei, în rest cererea s-a respins ca nefondată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05 martie 2014 s-a admis apelul declarat de Ministerul Finanțelor, s-a casat hotărârea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 30 septembrie 2013, s-a emis o nouă hotărâre, prin care s-a respins cererea de chemare în judecată a lui Barbăscumpă Nicolae împotriva Ministerului Finanțelor, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la recuperarea prejudiciului material și moral.

La 03 iunie 2014 Barbăscumpă Nicolae a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 martie 2014, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului Barbăscumpă Nicolae a invocat, că instanța de apel eronat a interpretat prevederile Legii nr.1545 din 25.02.1998 cu privire la condițiile de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile organului de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor de judecată, precum și prevederile art. 285 alin. (2) și art. 275 art. (8) din Codul de procedură penală.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră, că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 442 alin (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Instanța de recurs evidențiază următoarele circumstanțe relevante recursului declarat..

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, Galeru Vitalie, din 11 mai 2010 s-a dispus începerea urmăririi penale pe faptul abuzului de serviciu, comis de directorul SRL „IaloveniGaz”, Nicolae Barbăscumpă, exprimat prin folosirea intenționată a situației de serviciu în interes personal, prin cauzarea de urmări grave intereselor ocrotite de lege ale persoanei juridice, conform elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute în art.335 alin.(3), lit.a) din Codul penal.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, Galeru Vitalie, din 30 septembrie 2010 s-a dispus „începerea urmăririi penale pe faptul cauzării de daune materiale societății cu răspundere limitată „Ialoveni Gaz”, prin abuz de încredere de către directorul Nicolae Barbăscumpă.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, Galeru Vitalie, din 30 septembrie 2010 s-a dispus „conexarea cauzei penale nr.2010978225 cu cauza penală

nr.2010978131 atribuindu-i numărul 2010978131” (cauza penală nr. 1-183/11, f.d. 161-162,).

Prin ordonanța Procuraturii Anticorupție din 20.04.2011, Nicolae Barbăscumpă a fost pus sub învinuire, fiind-ui încriminat săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 196 alin.(4) din Codul penal.

Prin sentința Judecătorei Iaoveni din 08.12.2011, în legătură cu existența hotărârii organului de urmărire penală asupra aceeași persoane pentru aceeași faptă de refuz în începerea urmăririi penale, procesul penal în privința lui Barbăscumpă Nicolae a fost încetat.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15.02.2012 s-a respins ca nefondat recursul declarat de către procurorul în Procuratura Anticorupție, Adrian Popescu împotriva sentinței Judecătorei Iaoveni din 08.12.2011.

Instanța de recurs menționează că, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și administrative de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești sunt reglementate de Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Conform art. 3 al Legii nominalizate, urmează a fi reparat prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice etc.

Conform art.6 lit. lit. a), b), c), d) din legea nominalizată, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare; adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului administrativ în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313 alin. (5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind înfăptuirea, în timpul procesului penal, a măsurilor operative de investigații cu încălcarea prevederilor legislației.

Conform art. 10 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor

judecătorești, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.

Colegiul reiterează că, potrivit materialelor cauzei, prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 08.12.2011 procesul penal pornit conform semnelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. 4 din Codul penal în privința lui Barbăscumpă Nicolae a fost încetat în legătură cu existența hotărârii organului de urmărire penală pentru aceeași persoană și pentru aceeași faptă.

Instanța de recurs menționează că, procesul penal a fost încetat conform prevederilor art.332 alin.(1) din Codul Penal conform cărora, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct.5)-9), 285 alin. (1) pct. 1), 2), 4), 5), precum și în cazurile prevăzute în art. 53-60 din Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

În susținerea concluziei de respingere a acțiunii, instanța de apel a menționat că, conform art.285 alin.(2) din Codul de procedură penală, încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct. 4)—9) din respectivul cod.

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 3 alin. 1) din Codul de procedură penală, în desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească.

Prin urmare, pe motiv că sentința de încetare a procesul penal în privința lui Barbăscumpă Nicolae a fost pronunțată de Judecătoria Ialoveni la 08.12.2011, colegiul consideră că, urmează a fi aplicată norma procedurală ce reglementează cazurile de nereabilitare în vigoare la momentul pronunțării sentinței.

Colegiu relevă că, la 08.12.2011 art.285 alin.(2) din Codul de procedură penală nu prevedea mențiunea cu privire la cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct. 4)—9), specificarea respectivă fiind inclusă în textul articolului prin Legea nr. 66 din 05.04.2012, pe care motiv se impune concluzia că la momentul pronunțării sentința Judecătoriei Ialoveni cazul ce a determinat încetarea procesului penal în privința lui Barbăscumpă Nicolae este un temei de reabilitare.

Astfel, Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție concluzionează că, recurentul este în drept să solicite și să beneficieze de repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile organului de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor de judecată în temeiul Legii nr.1545 din 25.02.1998, pe motiv că la momentul pronunțării sentinței Judecătoriei Ialoveni din 08.12.2011, cazul ce a determinat încetarea procesului penal în privința lui Barbăscumpă Nicolae reprezintă un caz de reabilitare.

Totodată, instanța de recurs conchide că hotărîrea primei instanțe a fost adoptată în conformitate cu normele de drept material și procedural și este bazată pe aprecierea corectă a tuturor probelor și stabilirea completă a circumstanțelor cauzei, motiv pentru care Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit o califică ca fiind legală și întemeiată.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, instanța de apel a aplicat o lege ce nu trebuia să fie aplicată, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia instanței de apel și a menține hotărîrea primei instanțe.

În conformitate cu art.445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e

Se admite recursul declarat de Barbăscumpă Nicolae.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 05 martie 2014, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Barbăscumpă Nicolae împotriva Ministerului Finanțelor, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și instanțelor judecătorești și se menține hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 30 septembrie 2013.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Sveatoslav Moldovan

Vera Macinskaia

Maria Ghervas